

Werkes WASSILJEV 160.

ज्ञानिक am Ende eines adj. comp. von ज्ञान in प्रनष्ट° सूत्र. 1, 8, 14.

ज्ञानिन् (von ज्ञान) VOP. 7, 30. 1) adj. mit Erkenntniss begabt, gelehrt, weise MED. n. 68. VEDĀNTAS. (Allah.) No. 87. धारिभ्यो ज्ञानिनः श्रेष्ठा ज्ञानिभ्यो व्यवसायिनः M. 12, 103. BHĀG. 3, 39. 4, 34. 6, 46. HARIV. 11314. R. 1, 8, 13. KATHĀS. 8, 30. BHĀG. P. 7, 13, 9. Vgl. गृहज्ञानिन्. — 2) m. Astrolog, Wahrsager AK. 2, 8, 2, 14. H. 482. MED. ऊचुर्लानपिका ये मां पुत्रिण्यविधवेति च । ते ऽद्य सर्वे कृते रमि ज्ञानिनो ऽनृतवादिनः ॥ R. 6, 23, 4. KATHĀS. 19, 77. VID. 160. VET. 37, 6, 7. Davon nom. abstr. ज्ञानिन् n. KATHĀS. 19, 75.

ज्ञानीय (wie eben), °यति sich nach Erkenntniss sehnen VOP. 21, 2.

ज्ञानेन्द्रसरस्वती (ज्ञान-इन्द्र + स°) m. N. pr. eines Scholiasten der Siddhāntakaumudī COLBRA. Misc. Ess. II, 13, 41.

ज्ञानेन्द्रिय (ज्ञान + इन्द्रिय) n. Erkenntnisorgan, Sinnesorgan BHĀG. P. im ÇKDā. — Vgl. कर्मेन्द्रिय.

ज्ञानिदतीर्थ (ज्ञान-उद् + तीर्थ) n. N. pr. eines Tirtha Verz. d. Oxf. H. 70, a, 5.

ज्ञानित्का (ज्ञान + उत्का) f. die Feuererscheinung der Erkenntniss, Bez. eines Samādhi BUAN. Lot. de la b. l. 234.

ज्ञापक (vom caus. von ज्ञा) 1) adj. zu wissen thuend, lehrend, bestimmend: निष्कादिष्वसमासग्रहणं ज्ञापकं पूर्वत्र तदन्ताप्रतिषेधस्य P. 5, 1, 20, VĀRTT. 7, 3, 15, VĀRTT. Sch. zu P. 6, 2, 154 (wo das Interpunctuationszeichen vor अन्त्यत्र zu streichen ist). समुद्रे तु तर्पणविशेषज्ञापकं नदीव्योजनादिकं नास्ति KULL. zu M. 8, 406. 9, 129. अवाधिताज्ञातज्ञापकत्वं, ज्ञातज्ञापकत्वं MADHUS. in Ind. St. 1, 13. unterweisend, lehrend; subst. Lehrer: स तु विप्रेण संवादे ज्ञापकेन समाचरन् BHĀG. P. 9, 6, 10. — 2) m. a master of requests, an officer of the court of a Hindu prince Trans. R. A. S. I, 174. HAUGHT. — 3) n. Lehre, ein Etwas kundthuer, belehrender Ausspruch; Lehrsatz, Regel MBH. 1, 5346. RĀĀG-TAR. 1, 5. PAT. zu P. 2, 4, 66. Sch. zu P. 1, 1, 27. 2, 1, 12. 2, 1. SIDDH. K. 224, a, 10. ज्ञापकसमुच्चय m. Titel eines grammatischen Tractats Z. d. d. m. G. 2, 343 (No. 208, c).

ज्ञापन (wie eben) n. das Kundthun, Anzeigen, Lehren: दान्तिपात्यानो तिर्यक्ज्ञापनाय सः । पुच्छं महीतलस्पर्शि चक्रे कौपीनवाससा ॥ RĀĀG-TAR. 4, 180. PAT. zu P. 2, 4, 66. KĀÇ. zu P. 5, 1, 9. Sch. zu P. 2, 1, 67.

ज्ञप्ति (wie eben) f. = ज्ञापन VJUTP. 201 und ÇKDā. angeblich nach MUGDHAB. — Wohl fehlerhaft für ज्ञप्ति.

ज्ञाप्य (wie eben) adj. kund zu thun, mitzuthellen, mittheilbar ŚĀH. D. 29, 3, 4.

ज्ञाम् m. ein naher Blutsverwandter: वि श्याष्यं मनसा वस्यं शुक्लं ज्ञाम् उत वा सजातान् RV. 1, 109, 1. — Vgl. अज्ञाम् und ज्ञाति.

ज्ञिका f. = ज्ञका, demin. von ज्ञा (f. von ज्ञ) P. 7, 3, 47. VOP. 4, 7.

ज्ञु = जानु Knie in अभिज्ञु, असित°, ऊर्ध्व°, प्र°, मित°, सं°.

ज्ञुबाध् (ज्ञु + बाध्) adj. nach ŚĀS. der die Knie beugt: तं वा व्यं दम् अघ्नीदिवोसमुपं ज्ञुबाधो नमसा सदेम RV. 6, 1, 6.

ज्ञेय (von ज्ञा) adj. zu erforschen, kennen zu lernen, zu verstehen, zu erkennen, in Erfahrung zu bringen, ausfindig zu machen: एतस्त्रेयम् ÇVETĀÇV. UP. 1, 12. शेषं तु ज्ञेयं शिष्टप्रयोगतः AK. 3, 6, 46. H. 19. प्रभूतकालज्ञेयानि शब्दशास्त्राणि können nur in geraumer Zeit erlernt werden

III. Theil.

PAÑKĀT. 4, 17. किमत्र ज्ञेयम् 12, 23. उर्मिष्टातिर्गं ब्रह्म ज्ञेयमात्मज्ञेयेन मे BHĀGMA-P. in LA. 58, 9. BHĀG. P. 6, 16, 63. 7, 13, 57. ज्ञेयं तस्य चिकीर्षितम् N. 17, 43. इङ्गितैरनुमानैश्च मया ज्ञेया भविष्यति R. 5, 12, 4. अद्यत्वेन ज्ञेया निष्पत्तिः सर्वसस्यानाम् VARĀH. BRH. S. 28, 3. H. 5. किमज्ञेयं हि धीमताम् KATHĀS. 4, 105. mit einem infin.: कथं न ज्ञेयमस्माभिः पापादस्मान्निवर्तितुम् wie sollten wir nicht verstehen, wissen zu? BHĀG. 1, 39. स नरः सर्वथा ज्ञेयः कथासौ क्व च वर्तते man muss über diesen Mann in Erfahrung bringen MBH. 3, 2737. ज्ञेयश्च मर्कार्णवो ऽत्रैव man wisse, dass gerade dort ein grosses Meer ist, VARĀH. BRH. S. 14, 19. असवर्णास्त्वयं ज्ञेयो विधिर्विवाकर्मणि man wisse, dass diese Regel gilt, M. 3, 43. 5, 74. एकैवेन्द्राशनिर्ज्ञेया यया दुर्गं विदारितम् man wisse, dass es nur ein Blitz ist, R. 4, 54, 15. कृत्स्नारस्तु चरति मृगो यत्र स्वभावतः । स ज्ञेयो यज्ञियो देशः die Gegend ist als die zum Opfer geeignete anzusehen M. 2, 23. 16. 92. 3, 173. स ज्ञेयः शपथे म्रुचिः 8, 115. JĀĀN. 1, 111. PAÑKĀT. IV, 53. ÇRUT. 3. TRIK. 3, 2, 30.

ज्ञेयज्ञ (ज्ञेय + ज्ञ) adj. das zu Erkennende erkennend; subst. der Geist JĀĀN. 3, 154.

ज्ञेयता (von ज्ञेय) f. Erkennbarkeit, Fassbarkeit Sch. zu KĀP. 1, 96. ज्ञेयत्व n. dass. BHĀSHĪP. 12. रमस्याज्ञेयत्वम् ŚĀH. D. 24, 5.

ज्ञम् (von जम् = गम् nur im gleichlautenden loc. sg.; Bahn: उभे उदेति सूर्यो अग्निं ज्ञम् RV. 7, 60, 2. उप ज्ञम्न्यं वेत्से ऽवं तरं नदीष्वा VS. 17, 6. अग्निं क्रवेन्द्र भूरध् ज्ञम्नते ते विव्यंश्चक्षिमान् रज्जोसि RV. 7, 21, 6. — Vgl. उप° (was viell. ebenfalls Bahn d. i. Strom des Wassers, oder Oberfläche bedeutet), उरु°, पृथु°, दिवर्ह°.

ज्ञम्यौ (ज्ञम् + या) adj. die Bahn verfolgend Nir. 12, 43. ज्ञम्या अत्र वसवो रत्न देवा उरावत्तरिर्ते मर्त्यत प्रुधः RV. 7, 39, 3.

ज्ञायत् (partic. von einem denom. von ज्ञम्) adj. bahnmachend, bahnbrechend: यस्य ते मर्हिना मृहः परिर् ज्ञायत्तमोयतुः । कृत्ता वज्रं क्तिरण्यम् RV. 8, 57, 3.

ज्ञ्य (von 1. ज्ञ्या) adj. am Ende eines comp. unterdrückend P. 3, 2, 3, VĀRTT.; s. ब्रह्मज्ञ्य.

ज्ञ्यका (von ज्ञ्या) f. Bogensehne; Sehne (in der Geom.) COLBRA. Alg. 89. — Vgl. ज्ञ्याका.

1. ज्ञ्या I. trans. जिनीति, जिनीयात्; जिज्ञौ, ज्ञ्यास्यति P. 6, 1, 16. fg. °ज्ञ्याय 42. VOP. 8, 124. 16, 5. 26, 217. II. intrans. ज्ञीयते (im AV. ज्ञीयते, als wenn es pass. wäre), ज्ञ्यास्यते, ज्ञीते (जीन P. 8, 2, 44. VOP. 26, 88. 89). — 1) βιάω, überwältigen, unterdrücken, schinden; um die Habe bringen. Im Veda oft neben कृन्, in den Brāhmaṇa gewöhnl. von dem gegen Brahmanen (oder auch Vaiçja) gewalthätigen Kshatrija gebraucht. यो जिनाति न ज्ञीयते कृत्ति शत्रुमभीत्यं RV. 9, 55, 4. 4, 25, 5. 5, 34, 5. ÇAT. Br. 14, 7, 1, 20. जिनामि वेत्तेम अ सत्तमाभुम् RV. 10, 27, 4. TS. 6, 1, 7. जिन्तो ब्राह्मणं तत्रियस्य AV. 12, 5, 5. 13, 3, 1. TBA. 4, 7, 2, 6. यत्र वै सोमः स्वं पु-रैरहितं जिज्ञौ ÇAT. Br. 4, 1, 2, 4. ते (ब्राह्मणाः) ये न विद्युर्जिनीयात तान् 13, 4, 2, 17. Ind. St. 3, 471. Mit doppeltem acc. Jmd um Etwas bringen: यानि नो धनानि क्रुद्धो जिनासि मन्युना AV. ÇR. 2, 10. मरुतो क सद्भ्रमभ्यासिष्ठाम् PAÑKĀT. Br. 21, 1. — 2) intr. unterdrückt —, geschunden werden: न कृन्त्यते न ज्ञीयते वातः RV. 3, 59, 2. 5, 54, 7. 10, 152, 1. ब्राह्मणो यत्र ज्ञीयते AV. 5, 19, 7. अश्रूणि कृपमाणास्य यानि ज्ञीतस्य वावृतुः 13. 12, 5, 57. TS. 5, 7, 2, 4.